

Column

Jan van Tol

Het Feest voor de
biodiversiteit

Hopelijk bent u een beetje bij de tijd. Wie niet bij de tijd is, heeft het tegenwoordig zwaar. Als modern mens schrijft u een artikel, en u telefoneert, msn't, sms't, verzorgt de kanarie, luistert naar tenminste een radiozender en kijkt met één oog televisie. Allemaal tegelijkertijd overigens. Uw aandacht is dus behoorlijk verdeeld, maar als u dertig of jonger bent heeft u daar geen moeite mee, zegt men. Dat wordt door mij, en velen met mij, betwijfeld. Ik wil, als het erop aankomt, uw onverdeelde aandacht. Dat is niet zo eenvoudig, maar er lijkt tenminste één methode die schijnt te werken: ik organiseer een feestje.

U en ik kunnen niet meer zonder feestjes. Openingsfeestjes, jubileumfeestjes, prijsuitreikingen, elke dag is er wel wat te vieren. Boek geschreven: feestje. En omdat u graag komt, organiseer ik graag feestjes, want met een beetje geluk heb ik dan een uur, en misschien wel langer, uw ongestoorde aandacht. Ik denk dat u het dan toch langer kunt onthouden dan wanneer u in een multitasking omgeving werkt.

Foto: NCB Naturalis

Op 28 januari 2010 was er niet zo maar een feestje, maar een Feest met een hoofdletter. Het thema was 'Biodiversiteit'. Uw eerste vraag is misschien of er dan iets te vieren valt op het gebied van biodiversiteit. Dat is geen relevante vraag, want de organisatoren waren immers alleen op uw aandacht uit. Ik weet ook wel dat de biodiversiteit op aarde in ontzagwekkend tempo vermindert. Dezelfde gegevens zijn ook bij u bekend. Maar het feest was extra groot omdat er maar liefst twee gebeurtenissen op het gebied van biodiversiteit die dag de aandacht vroegen. Ten eerste is 2010 is uitgeroepen tot het 'Jaar van de Biodiversiteit', en ten tweede werd op 28 januari 2010 het Nederlands Centrum voor Biodiversiteit Naturalis (NCB Naturalis) opgericht. Het 'Jaar' is vastgesteld door de Verenigde Naties. NCB Naturalis is een instelling die is voortgekomen uit Museum Naturalis, het Nationaal Herbarium Nederland en het Zoölogisch Museum Amsterdam. Alle grote natuurhistorische collecties, planten en dieren, van Nederland staan over een jaar of vijf onder één dak. Er zal dan veel onderzoek mogelijk zijn.

Niet minder dan 600 mensen kwamen op het feest. Misschien was u er ook wel bij, want u kon de gebeurtenis ook volgen via internet – inderdaad, terwijl u een artikel schreef, telefoneerde, msn'de ..., maar in het laatste geval had ik uw aandacht niet helemaal. Op het feest zelf kwamen ook twee ministers, Ronald Plasterk en Gerda Verburg, en zij spraken ons toe. Er was een film over biodiversiteit en er werden complimenten en cadeautjes uitgewisseld.

Minister Plasterk is, zo zei hij, bijzonder trots op het nieuwe Centrum. Niet minder dan 22 miljoen euro van de Rijksbegroting wordt jaarlijks aan het centrum besteed. Ook heeft NCB Naturalis 30 miljoen euro voor de komende vijf jaar ontvangen uit het Fonds Economische Structuurversterking, de zogeheten aardgasbaten. Minister Plasterk van OCW wees ons, medewerkers van NCB Naturalis, erop dat dat heel veel geld is. Terecht dat hij ons daarop wees, haast ik mij te zeggen. Plasterk vergeleek het bedrag met de bedragen die toevallen aan de biologische faculteiten van de Nederlandse universiteiten, of aan het Van Gogh museum. Het is altijd goed te vergelijken, maar het kriebelt toch bij mij een beetje. Dan heb ik nog wel wat andere cijfers. Ik googelde dat Nederland jaarlijks 70 miljoen euro besteedt aan de ruimtevaart. Dat is waarschijnlijk alleen het 'structurele' geld, want het Tropomi-project kreeg onlangs 78 miljoen euro van minister Van der Hoeven. De Tropomi is een wetenschappelijk instrument dat uit de ruimte luchtvervuiling en broeikasgassen gaat meten. En een JSF straaljager kost meer dan 150 miljoen dollar. Wat is veel geld?

"... een toast op NCB Naturalis en het Jaar van de Biodiversiteit ..."

Het ontdekken en beschrijven van de diversiteit van het leven op aarde is een uiterst omvangrijk en kostbaar project. Als er nog 8 miljoen nu nog levende soorten moeten worden beschreven dat kost dat, bij een minimale kostprijs van duizend euro per soort, nog 8.000.000.000 euro. Dat geld zal, ook wereldwijd, niet snel beschikbaar komen. Mede daarom is de voortgang in het onderzoek naar biodiversiteit sterk afhankelijk van vrijwilligers, amateurs zo u wilt. Het onderzoek naar voorkomen en verspreiding van de flora en fauna in Nederland is naar mijn schatting in aantal arbeidsuren voor meer dan 95% in handen van niet-betaalde onderzoekers. De verzamelde gegevens leveren onder meer de basis voor een inzicht in de afname van onze kwetsbare soorten, en het oprukken van invasieve soorten. Een onderzoek in het kader van de Fauna Europaea heeft aangetoond dat niet-betaalde onderzoekers tussen 1992 en 2002 niet minder dan 54% van de nieuwe soorten voor de Europese fauna hebben beschreven.

NCB Naturalis zal dus ook voor de nieuwe projecten moeten samenwerken met verenigingen zoals de Nederlandse Entomologische Vereniging. Dat doen we uit volle overtuiging. De deskundigheid van de niet-professionals zal worden gemobiliseerd om onze gezamenlijke doelen te bereiken. Ik ben zelf nauw betrokken bij 'DNA Barcoding': een wereldwijd project om een klein stuk van het DNA van elke soort te documenteren. Het gekozen stuk DNA is bij (bijna) elke soort uniek, en varieert weinig binnen soorten. NCB Naturalis gaat een poging doen alle soorten van Nederland te documenteren, en dat kan alleen met medewerking met de vele Nederlandse amateur-specialisten van insecten en andere ongewervelden.

Natuurlijk, er is haast bij. Het moet eigenlijk in vijf jaar klaar, want zo lang hebben wij geld beschikbaar. Stel dat het lukt, dan... kom, dan organiseren we een feestje.

Jan van Tol werkt bij NCB Naturalis